

T.C.
UYU MAZLIK MAHKEMES

ESAS NO : 2020/744
KARAR NO : 2021/19
KARAR TR : 25/01/2021

ÖZET: DS 9. Bölge Müdürlü ünde 5510 sayılı Kanun 4/1-a statüsü ile sigortalı olarak çalı ırken 01/09/2013 tarihi itibariyle emekli (ya lılık) aylı ı almaya ba layan davacının 02/01/2017 tarihinden itibaren aynı kurumda yine aynı Kanun'un 4/1-a kapsamında i e ba laması üzerine, davacıya ödenen tutarının tahsiline ili kin Elazı Sosyal Güvenlik 1 Müdürlü ü'nün 04/09/2019 tarih ve 98758440 sayılı i leminin iptali istemiyle açılan davanın ADL YARGI YER NDE görülmesi gerekti i hk.

K A R A R

Davacı : N.K.
Vekili : Av. K.Ç.
Davalı : Sosyal Güvenlik Kurumu Ba kanlı ı
Vekili : Av. S.Ö.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; 5510 sayılı Kanun'un 4/1-a maddesi kapsamında ya lılık aylı ı almakta olan davacının yeniden 02/01/2017 tarihinden itibaren 5510 sayılı Kanun'un 4/1-a maddesi uyarınca çalı tı ının tespit edilmesi üzerine 5335 sayılı Kanun'un 30. maddesi gere ince almakta oldu u ya lılık aylı ının durdurulmasına ve bu süreçte yersiz ödenen 123.740,40 TL'nin tahsiline ili kin 04/09/2019 tarih ve 98758440 sayılı i lemin iptali istemiyle Sosyal Güvenlik Kurumu Ba kanlı ı'na kar ı adli yargı yerinde dava açmı tır.

II. UYU MAZLI A L K N B A VURU SÜREC

A. Adli Yargıda

2. Elazı Mahkemesinin, 08/09/2020 tarihli ve E.2020/303, K.2020/384 sayılı dosyada verdi i istinaf edilmeksizin kesinle en "*davanın usulden reddi ile yargı yolu bakımından görevsizlik*" kararının gerekçesi u ekildedir:

"5434 sayılı Emekli Sandı ı Kanununun 1'inci maddesiyle; Maliye Bakanlı ı'na ba lı olmak ve bu Kanunda yazılı emeklilik i lerini görmek üzere Ankara'da, tüzel ki ili e sahip Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandı ı kurulmu ise de, 20.05.2006 tarihli Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlü e giren 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununun 43'üncü maddesiyle, 5434 sayılı Kanunun bazı maddeleri yürürlükten kaldırılmı , devredilen kurumlar ve devre ili kin hükümler içeren geçici 1'inci maddesiyle de, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandı ı, hiç bir i leme gerek kalmaksızın, bu Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla, görevleri ile birlikte, 1 'inci maddeye dayanılarak kurulan kamu tüzel ki ili ine sahip Sosyal Güvenlik Kurumu'na devredilmi tir.

Anayasanın 125'inci maddesinin birinci fıkrası ile, "idarenin her türlü eylem ve i lemlerine kar ı yargı yolu açıktır"; ve yine Anayasa'nın 37'nci maddesi ile "Hiç kimse kanunen tabi oldu u mahkemeden ba ka bir merci önüne çıkarılamaz". Anayasanın 125'inci maddesinde yer verilen kural, yönetimin/idarenin kamu hukuku ya da özel hukuk alanına giren tüm eylem ve i lemlerini kapsamaktadır.

01.10.2008 tarihinde yürürlü e giren 5510 sayılı Kanun'un geçici 4'üncü maddesinde; "Bu Kanunun yürürlü e girdi i tarih itibarıyla 08.06.1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanuna göre; aylık, tazminat, harp malullü ü zammı, di er ödemeler ve yardımlar ile 08.02.2006 tarihli ve 5454 sayılı Kanununun 1 inci maddesine göre ek ödeme verilmekte olanlara, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dâhil 5434 sayılı Kanunda kendileri için belirtilmi olan artları haiz oldukları müddetçe bunların ödenmesine devam olunur. Ancak, 5 ilâ 10 yıl arasında fiili hizmet süresi olan i tirakçilerden dolayı dul ve yetim aylı ı almakta olanların, aylık ve di er ödemeleri, bu Kanununun 32 nci, 34 üncü ve 37 nci maddelerindeki artları haiz oldukları müddetçe devam edilir... Bu madde kapsamına girenlerin aylıklarının ba lanması, artırılması, azaltılması, kesilmesi, yeniden ba lanması, toptan ödemeleri, ilgi devamı, ihya ve borçlanmaları, di er ödemeler ve yardımlar ile emeklilik ikramiyeleri hakkında bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dâhil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre i lem yapılır ve bu maddenin uygulanmasında mülga 2829 sayılı Kanun hükümleri ayrıca dikkate alınır." hükmü öngörölmü tür.

Öte yandan, "Uyu mazlıkların çözüm yeri" ba lı nı ta ryan; 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 134'üncü maddesinde, bu Kanunun uygulanmasından do an uzla mazlıkların, yetkili i mahkemelerinde veya bu davalara bakmakla görevli mahkemelerde görülece i, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sa lık Sigortası Kanununun 01.10.2008 günü yürürlü e giren 101'inci maddesinde de, bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan durumlarda, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyu mazlıkların i mahkemelerinde görülece i hüküm altına alınmı tır.

mahkemeleri, esas olarak i ve sosyal güvenlik hukuku uygulamasından kaynaklanan bireysel ve toplu hak uyu mazlıklarını çözmek üzere, 5521 sayılı Mahkemeleri Kanununa dayanılarak kurulmu tur.

Bu kapsamda Sosyal Güvenlik Kurumu'nun prim ve di er alacaklarının hesaplanması, sigortalı olma hakkının kazanılması ya da kaybedilmesi, i çilik alacaklarının belirlenmesi gibi kendi içinde bütünlük ve uzmanlık gerektiren konular bu mahkemelerin görev alanına girmektedir.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, idari nitelikteki bir davanın hukuk mahkemesine açılması durumunda izlenecek sürece ili kin olarak 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile 2577 sayılı dari Yargılama Usul Kanununda birbirini tamamlayan düzenlemeler yer almaktadır. 6100 sayılı Kanunun 114. maddesinde, yargı yolunun caiz olması durumu, dava ko ullan arasında sıralanmı , 115. maddesinde, dava ko ulu eksikli ini saptayan mahkemece davanın usulden reddine karar verilece i belirtilmi tir. 2577 sayılı Kanunun 2. maddesinde, idari i lemler hakkında yetki, ekil, sebep, konu ve amaç yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları ile idari eylem ve i lemlerden dolayı ki isel hakları do rudan zarar görenlerce açılan tam yargı davaları idari dava türleri olarak sıralanmı , 9. maddesinde, çözümlenmesi Danı tay'ın, idare ve vergi mahkemelerinin görevlerine girmesine kar ın, adli yargı yerlerine açılmı bulunan davaların görev noktasından reddi durumunda, bu konudaki kararların kesinle mesini izleyen günden itibaren 30 gün içinde görevli mahkemede dava açılabilce i, görevsiz yargı makamına ba vuru tarihinin, Danı tay'a, idare ve vergi mahkemelerine ba vurma tarihi olarak kabul edilece i, adli yargı yerlerine açılan ve görevsizlik sebebiyle reddedilen davalarda, görevsizlik kararının kesinle mesinden sonra, anılan 30 günlük süre geçirilmi olsa da idari dava açılması için öngörölen süre henüz dolmamı ise bu süre içinde idari dava açılabilce i bildirilmi tir.

Yukarıdaki açıklamalar ı ı ı altında yapılan de erlendirme sonucu; 5510 sayılı Kanunun geçici 4'üncü maddesi gere ince, 5434 sayılı Kanun kapsamında ba lanan aylı ın

kesilmesine ili kin Kurum i leminin iptali ve emekli aylı ının yeniden ba lanması istemine ili kin eldeki uyu mazlı ın çözümünde; 5434 ve 5335 sayılı Kanun hükümleri uygulanacak olup, 506 veya 5510 sayılı Kanunların uygulama yeri bulunmadı ından, sözü edilen 134 ve 101 'inci madde hükümlerine göre sınırlı yetki ile donatılmı i mahkemeleri görevli olmayıp, bu tür davaların idari yargının görev alanı içerisinde oldu u ortaya çıkmaktadır"

3. Davacı vekili, aynı taleple idari yargı yerinde dava açmı tır.

B. dari Yargıda

4. **Elazı 1. dare Mahkemesi, 16/11/2020 tarihli ve E.2020/1201 sayılı kararı** ile 2247 sayılı Uyu mazlık Mahkemesi'nin Kurulu ve leyi i Hakkında Kanununun 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyu mazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vererek, 14/12/2020 tarihli ve 2020/1201 Esas No.lu üst yazı ile Uyu mazlık Mahkemesine müracaat etmi tir. Karar gerekçesinin ilgili kısmı u ekildedir;

"...5335 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde De i iklik Yapılmasına Dair Kanunun 30.maddesinde; "Cumhurba kanı tarafından atananlar, Ba bakan tarafından atananlar. Bakanlar Kurulu kararı veya mü terek kararnameyle atanan veya görevlendirilenler, Türkiye Büyük Millet Meclisince yapılan seçimler sonucunda görev verilenler ile yüksekö retim kurumlarının ö retim üyeliklerine ve Sa lık Bakanlığı ının tabip ve uzman tabip kadrolarına yapılacak atamalar hariç olmak üzere, herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik veya ya lılık aylı ı alanlar, genel bütçeye dahil dairelerin, katma bütçeli idarelerin, döner sermayelerin, kefalet sandıklarının, sosyal güvenlik kurumlarının ve bütçeden yardım alan kurulu ların kadrolarına açıktan atanamazlar. Di er kanunların bu fıkraya aykırı hükümleri uygulanmaz.

Herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik veya ya lılık aylı ı alanlar bu aylıkları kesilmeksizin; genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, döner sermayeler, fonlar, belediyeler, il özel idareleri, belediyeler ve il özel idareleri tarafından kurulan birlik ve i letmeler, sosyal güvenlik kurumları, bütçeden yardım alan kurulu lar ile özel kanunla kurulmu di er kamu kurum, kurul, üst kurul ve kurulu ları, kamu iktisadi te ebbüsleri ve bunların ba lı ortaklıkları ile müessese ve i letmelerinde ve sermayesinin %50'sinden fazlası kamuya ait olan di er ortaklıklarda herhangi bir kadro, pozisyon veya görevde çalı tırılmaz ve görev yapamazlar.

Di er kanunların emeklilik veya ya lılık aylı ı almakta iken emeklilik veya ya lılık aylıkları ve/veya di er tazminatları kesilmeksizin atanmaya, çalı tırılmaya veya görevlendirilmeye izin veren hükümleri ile 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandı ı Kanununun ek 11'nci maddesine göre 1.1.2005 tarihinden önce alınmı Bakanlar Kurulu kararları uygulanmaz.

Bu maddenin ikinci ve üçüncü fıkra hükümleri;

- a) Cumhurba kanlı ına seçilenler,
- b) Dı arıdan Bakanlar Kurulu üyeli ine atananlar,
- c) Yasama Organı üyeli ine seçilenler,
- d) Mahalli idareler seçimleri sonucuna göre görev alanlar,
- e) Sadece toplantı veya huzur ücreti ya da hakkı' ödenen görevleri yürütenler ile yönetim ve denetim kurulu üyeli i ücreti kar ılı ında görevlendirilenler,
- f) Ya haddini a mamı olmaları kaydıyla her derece ve türdeki örgün ve yaygın e itim kurumlarında ders ücreti kar ılı ı ders görevi verilenler (üniversitelerde ders ücreti kar ılı ı ders görevi verilenler hakkındaya haddini a mamı olmaları kaydı aranmaz.),
- g) Vakıf üniversitelerinde görev alanlar,
- h) Özel kanunlarında emeklilik veya ya lılık aylı ı kesilmeksizin çalı tırılma veya görev yapma hakkı verilenlerden Cumhurba kanı tarafından atananlar. Ba bakan tarafından atananlar. Bakanlar Kurulu kararı veya mü terek kararname ile atanan veya görevlendirilenler ve Türkiye Büyük Millet Meclisince yapılan seçimler sonucunda görev

verilenler,

i) 2547 sayılı Yüksekö retim Kanununun 60 ıncı maddesinin (a) fıkrası uyarınca Yasama Organı üyesi inin bitiminden sonra ö retim üyesi olarak atanmı olanlar,

j) (Ek: 31/10/2016-KHK-678/20 md.; De i ik: 2/1/2017-KHK-681/72 md.) 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun ek 36 nci maddesi kapsamında istihdam edilen ihtiyat pilotlar ile Milli Savunma Bakanlı ı ve ba lı birimlerinde personel ve askeri ö renci temin faaliyetine yönelik hizmetlerin yürütülmesi için görevlendirilen emekli subay ve astsubaylar,

k) (Ek: 17/4/2017-KHK-690/34 md.) 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun 74'üncü maddesine göre görevlendirilen güvenlik korucuları,

Hakkında uygulanmaz.

(Ek fıkra: 10/1/2013-6385/2 md.) kinci fıkraya göre emeklilik veya ya lılık aylı ı kesilenlerin sigortalılıklarının sona erdi i tarih yazılı istek tarihi kabul edilerek ilgili sosyal güvenlik kanunlarına göre aylıkları yeniden ba lanır." hükmüne yer verilmi tir.

2247 sayılı Uyu mazlık Mahkemesinin Kurulu ve leyi i Hakkında Kanun'un "Yargı Mercilerinin Uyu mazlık Mahkemesine Ba vurmaları" ba lıklı 19. maddesinde; "Adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinle mi görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye ba layan veya incelemekte olan bir yargı merciü davada görevsizlik kararı veren merciin görevli oldu u kanıtına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyu mazlık Mahkemesine ba vurur ve elindeki i in incelenmesini Uyu mazlık Mahkemesinin karar vermesine de in erteler. Yargı merciince, önceki görevsizlik kararına ili kin dava dosyası da temin edilerek, gerekçeli ba vuru kararı ile birlikte dava dosyaları Uyu mazlık Mahkemesine gönderilir." hükmü yer almaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacının DS 9. Bölge Müdürlü ünde 4/1-a statüsü ile sigortalı olarak çalı tı ı, 2/6023274 tahsis numarası ile 01/09/2013 tarihi itibariyle emekli (ya lılık) aylı ı almakta oldu u, 02/01/2017 tarihinden itibaren ise Sosyal Güvenlik Destek Primine tabi olarak aynı Müdürlü ün Sosyal Tesislerinde 4/1-a kapsamında çalı tı ı, çalı tı ı i yerinin 5335 sayılı Kanun'un 30. maddesi kapsamında de erlendirildi i. Hazine ve Maliye Bakanlı ı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlü üünün görü leri do rultusunda, davacının ya lılık aylı ının 23/01/2017 tarihinden itibaren durduruldu u, davacı tarafından ya lılık aylı ının durdurulmasına müteakip 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sa lık Sigortası Kanunu'nun 96. maddesine istinaden yürürlü e giren Fazla ve Yersiz Ödemelerin Tahsiline li kin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik hükümlerine göre ya lılık aylı ı almaktayken 4/1-a kapsamında çalı tı ı döneminde davacıya ödenen 123.740,40-TL yersiz ödeme tutarının tahsiline ili kin Elazı Sosyal Güvenlik l Müdürlü ü'nün 04/09/2019 tarih ve 98758440 sayılı i leminin iptali istemiyle Elazı Mahkemesi'nin 2019/787 Esasına kayden dava açıldı ı, bu davada anılan Mahkemenin 21/01/2020 tarih ve K:2020/1083 sayılı kararıyla ba vurunun görev yönünden reddine karar verildi i, kararın istinaf ba vurusu yoluyla incelenmesinin taraf vekillerince istenmesi üzerine, Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesince, Elazı Mahkemesi tarafından verilen 19/12/2019 tarih, E:2019/787 ve K:2020/1083 karar ile bu kararın tashihi amacıyla alınmı olan 22/01/2020 tarihli ek kararın kaldırılmasına dair 10/06/2020 tarih, E:2020/310 ve K:2020/322 sayılı kararın alındı ı, davanın yeniden .esas alarak yapılan yargılaması sonucunda 08/09/2020 tarih, E:2020/303 ve K:2020/384 sayılı karar ile davanın usulden reddi ile Mahkemenin görevsizli ine karar verildi i ve bu kararın 08/10/2020 tarihinde kesinle mesi üzerine bakılan davanın açıldı ı anla ılmaktadır.

17/07/1964 tarih ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 134. maddesinde; "Bu kanunun uygulanmasından do an uzla mazlıklar, yetkili i mahkemelerinde veya bu davalara bakmakla görevli mahkemelerde görülür." kuralı yer almakta iken, bu düzenleme, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sa lık Sigortası Kanununun, 5754 sayılı Kanunla de i ik, 106. maddesinin I. fıkrasıyla. 01/10/2008 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlükten kaldırılmı tir.

31/05/2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu; 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı Kanunlar kapsamındaki hizmet akdine göre ücretle çalışanlar (Sosyal Sigortalılar), kendi hesabına çalışanlar (Bağ-Kur'lular), tarımda kendi adına ve hesabına çalışanlar (Tarım Bağ-Kur'luları), tarım işlerinde ücretle çalışanlar, (Tarım sigortalıları), devlet memurları ve diğer kamu görevlilerini (Emekli Sandığı tıraşçıları), geçici maddelerle korunan hakları içinde, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri yönünden yeni bir sisteme tabi tutmuş, böyle farklı emeklilik rejimini aktüeryal olarak hak ve hükümlülükler yönünden tek bir sosyal güvenlik sistemi altında toplamıştır. 5510 sayılı Kanunun iptali amacıyla açılan davada Anayasa Mahkemesi, 15.12.2006 tarih ve E: 2006/111, K: 2006/112 sayılı kararıyla, anılan Kanunun birçok maddesi ile birlikte, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine tabi olarak görev yapmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlilerini diğer sigortalılarla aynı sisteme tabi kılan (bağta 4/c maddesi) hükümlerin iptaline karar vermiştir; bu karardan sonra kabul edilen 17.04.2008 tarih ve 5754 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanunda düzenlemeler yapılmış ve anılan Kanuna eklenen Geçici 1 inci ve Geçici 4 üncü maddelerle, 5754 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1 Ekim 2008 tarihinden önce 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanlar (memurlar ile diğer kamu görevlileri) ile bunların dul ve yetimleri hakkında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağı hüküm altına alınmıştır. 5754 sayılı Kanunun kimi hükümlerinin iptali istemiyle açılan dava Anayasa Mahkemesi'nin 30.3.2011 tarih ve E: 2008/56, K:2011/58 sayılı kararı ile reddedilmiştir.

5754 sayılı Kanunun yürürlüğüyle birlikte, artık Sosyal Sigortacılık esasına göre faaliyet gösteren ve yaptığı iş, tesis ettiği iş ve muameleler idari işlem sayılamayacak bir sosyal güvenlik kurumunun varlığından söz etmek gerekli bulunmaktadır.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun "Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortasına ilişkin bazı geçici hükümleri" başlıklı Geçici 1. maddesinin, 5754 sayılı Kanunla değişik, 2. fıkrasında; "17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı, bu Kanunla mülga 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı kanunlara göre bağlanan veya hak kazanan; aylık, gelir ve diğer ödenekler ile 8/2/2006 tarihli ve 5454 sayılı Kanunun 1 inci maddesine göre ödenmekte olan ek ödemenin verilmesine devam edilir. Bu gelir ve aylıkların durum değişikliği nedeniyle artırılması, azaltılması, kesilmesi veya yeniden bağlanmasında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümleri uygulanır." kuralı yer almaktadır.

Diğer taraftan, 5510 sayılı Kanunun 101. maddesinde, bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıkların mahkemelerinde görüleceği; Geçici 4. maddesinin 1. fıkrasında, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 08/06/1949 tarih ve 5434 sayılı Kanuna göre; aylık, tazminat, harp malullüğü zammı, diğer ödemeler ve yardımlar ile 08/02/2006 tarih ve 5454 sayılı Kanun'un 1. maddesine göre ek ödeme verilmekte olanlara, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanunda kendileri için belirtilmiş olan artılara haiz oldukları müddetçe bunların ödenmesine devam olunacağı; 5. fıkrasında, bu madde kapsamına girenlerin aylıkların bağlanması, artırılması, azaltılması, kesilmesi, yeniden bağlanması, toptan ödemeleri, ilgi devamı, ihya ve borçlanmaları, diğer ödemeler ve yardımlar ile emeklilik ikramiyeleri hakkında bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağı; 12. fıkrasında, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki dönemlere ait 5434 sayılı Kanundan kaynaklanan alacakların takip ve tahsil işlemlerinin 5434 sayılı Kanun'un bu Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili hükümlerine göre Kurumca sonuçlandırılacağı; 108. maddesinde, bu Kanunun, sayma yoluyla belirtilen maddeleri içindeki diğer hükümlerinin 2008 yılı Ekim ayı başında yürürlüğe gireceği kurallarına yer verilmiştir.

5510 sayılı Kanunun 101 inci maddesinde yer alan "...bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar Mahkemelerinde görülür." bölümünün iptali istemiyle yapılan itiraz başvurusunda Anayasa Mahkemesi, 22.12.2011 tarih ve E:

2010/65, K: 2011/169 sayılı kararıyla (RG. 25.1.2012, Sayı: 28184) davayı retle sonuçlandırmı tır.

Bu bakımdan, 5510 sayılı Kanunun yürürlü ünden sonra, prim esasına dayalı yani sistemin içeri i ve Kanun kapsamındaki i ve i lemlerin niteli i göz önünde bulunduruldu unda, itiraz konusu kuralla, yargılamanın bütünlü ü ve uzman mahkeme olması nedeniyle Kanun hükümlerinin uygulanması ile ortaya çıkan uyu mazlıkların çözümünde i mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasa'ya aykırılık görülmemi tir.

Olayda, davacının 5510 sayılı Kanun yürürlü e girdikten sonra 2/6023274 tahsis numarası ile 01/09/2013 tarihi itibariyle 4/1-a statüsü kapsamında emekli (ya lılık aylı ı almaya ba ladı ı, 02/01/2017 tarihinde itibaren de Sosyal Güvenlik Destek Primine tabi olarak aynı Müdürlü ün Sosyal Tesislerinde 4/1-a kapsamında çalı tı ı anla ılmaktadır.

Bu durumda; yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve Anayasa Mahkemesi kararı birlikte de erlendirildi inde, uyu mazlı a konu olayda oldu u gibi, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'na tabi Sosyal Sigortalı olarak çalı ıp emekli olanların, 5510 sayılı Kanunun yürürlü e girmesi ile birlikte, bu Kanun hükümlerine tabi olarak haklarının devam edece i ve haklarında 5510 sayılı Kanunun öngördü ü kural ve esasların uygulanaca ı açık olup, 5510 sayılı Kanun 4/1-a maddesi uyarınca çalı ıp emekli olan davacının kesilen aylıklarının ve adına borç çıkarılan tutarların, davacının madde 4/1-a kapsamındaki çalı malarının 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu sigortalı statüsünden kaynaklanması nedeniyle, davacının 5335 sayılı Yasanın 30. Madde hükmü uyarınca, 506 sayılı Yasaya göre almakta oldu u ya lılık aylı ının durdurulması ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sa lık Sigortası Kanunu'nun 96. maddesine istinaden yürürlü e giren Fazla ve Yersiz Ödemelerin Tahsiline li kin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik hükümlerine göre ya lılık aylı ı almaktayken 4/1-a kapsamında çalı tı ı dönemde davacıya ödenen 123.740,40-TL yersiz ödeme tutarının tahsiline ili kin 04/09/2019 tarih ve 98758440 sayılı Elazı Sosyal Güvenlik l Müdürlü ü i lemine kar ı açılan davada 5510 sayılı Yasanın 101.maddesi uyarınca adli yargı yerinin görevli oldu u sonucuna varılmı tır"

III. LG L HUKUK

A. Mevzuat

5. 31/05/2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sa lık Sigortası Kanunu 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı Kanunlar kapsamındaki hizmet akdine göre ücretle çalı anlar (Sosyal Sigortalılar), kendi hesabına çalı anlar (Ba -Kur'lular), tarımda kendi adına ve hesabına çalı anlar (Tarım Ba -Kur'luları), tarım i lerinde ücretle çalı anlar, (Tarım sigortalıları), devlet memurları ve di er kamu görevlilerini (Emekli Sandı ı tirakçileri), geçici maddelerle korunan haklar dı ında, sosyal güvenlik ve sa lık hizmetleri yönünden yeni bir sisteme tabi tutmu , be farklı emeklilik rejimini aktüeryal olarak hak ve hükümlülükler yönünden tek bir sosyal güvenlik sistemi altında toplamı tır.

6. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sa lık Sigortası Kanununun "Uyu mazlıkların çözüm yeri" ba lıklı 101. maddesi: "Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyu mazlıklar i mahkemelerinde görülür" düzenlemesini içermektedir.

7. 5335 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde De i iklik Yapılmasına Dair Kanunun 30.maddesi ise u ekildedir;

"Cumhurba kanı tarafından atananlar, Ba bakan tarafından atananlar, Bakanlar Kurulu kararı veya mü terek kararnameyle atanan veya görevlendirilenler, Türkiye Büyük Millet Meclisince yapılan seçimler sonucunda görev verilenler ile yüksekö retim kurumlarının ö retim üyeliklerine ve Sa lık Bakanlı ının tabip ve uzman tabip kadrolarına yapılacak atamalar hariç olmak üzere, herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik veya ya lılık aylı ı alanlar, genel bütçeye dahil dairelerin, katma bütçeli idarelerin, döner

sermayelerin, kefalet sandıklarının, sosyal güvenlik kurumlarının ve bütçeden yardım alan kuruluşların kadrolarına açıktan atanamazlar. Diğer kanunların bu fıkraya aykırı hükümleri uygulanmaz.

Herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik veya aylık aylık alanlar bu aylıkları kesilmeksizin; genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, döner sermayeler, fonlar, belediyeler, il özel idareleri, belediyeler ve il özel idareleri tarafından kurulan birlik ve işletmeler, sosyal güvenlik kurumları, bütçeden yardım alan kuruluşlar ile özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum, kuruluş, üst kurul ve kuruluşları, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bunların bağlı ortaklıkları ile müessese ve işletmelerinde ve sermayesinin %50'sinden fazlası kamuya ait olan diğer ortaklıklarda herhangi bir kadro, pozisyon veya görevde çalıştırılmaz ve görev yapamazlar.

Diğer kanunların emeklilik veya aylık aylık almakta iken emeklilik veya aylık aylıkları ve/veya diğer tazminatları kesilmeksizin atanmaya, çalıştırılmaya veya görevlendirilmeye izin veren hükümleri ile 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun ek 11 inci maddesine göre 1.1.2005 tarihinden önce alınmış Bakanlar Kurulu kararları uygulanmaz.

Bu maddenin ikinci ve üçüncü fıkra hükümleri;

a) Cumhurbaşkanlığına seçilenler,

b) Diğer arıdan Bakanlar Kurulu üyesi olarak atanmış olanlar,

c) Yasama Organları üyesi olarak seçilenler,

d) Mahalli idareler seçimleri sonucuna göre görev alanlar,

e) Sadece toplantı veya huzur ücreti ya da hakkı ödenen görevleri yürütenler ile yönetim ve denetim kurulu üyesi ücreti karışık olarak görevlendirilenler,

f) Ya haddini aynen almaları kaydıyla her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında ders ücreti karışık olarak ders görevi verilenler (üniversitelerde ders ücreti karışık olarak ders görevi verilenler hakkında ya haddini aynen almaları kaydı aranmaz.),

g) Vakıf üniversitelerinde görev alanlar,

h) Özel kanunlarında emeklilik veya aylık aylık kesilmeksizin çalıştırılma veya görev yapma hakkı verilenlerden Cumhurbaşkanlığı tarafından atanmış olanlar, Bakanlar Kurulu kararı veya müterakke kararname ile atanmış veya görevlendirilenler ve Türkiye Büyük Millet Meclisince yapılan seçimler sonucunda görev verilenler,

i) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 60 inci maddesinin (a) fıkrası uyarınca Yasama Organları üyesi olarak bitiminden sonra özerk üyesi olarak atanmış olanlar,

j) (Ek: 31/10/2016-KHK-678/20 md.; Değişiklik: 2/1/2017-KHK-681/72 md.) 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun ek 36 ncı maddesi kapsamında istihdam edilen ihtiyat pilotlar ile Milli Savunma Bakanlığı ve bağlı birimlerinde personel ve askeri özerk temin faaliyetine yönelik hizmetlerin yürütülmesi için görevlendirilen emekli subay ve astsubaylar,

k) (Ek: 17/4/2017-KHK-690/34 md.) 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesine göre görevlendirilen güvenlik korucuları,

Hakkında uygulanmaz. (1)

(Ek fıkra: 10/1/2013-6385/2 md.) ikinci fıkraya göre emeklilik veya aylık aylık kesilenlerin sigortalılıklarının sona erdiği tarihten itibaren yazılı istek tarihi kabul edilerek ilgili sosyal güvenlik kanunlarına göre aylıkları yeniden başlatılır.”

B. Yargı Kararları

8. 5510 sayılı Kanunun iptali amacıyla açılan davada Anayasa Mahkemesi, 15/12/2006 tarihli ve E. 2006/111, K. 2006/112 sayılı kararıyla, anılan Kanun'un birçok maddesi ile birlikte, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine tabi olarak görev yapmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlilerini diğer sigortalılarla aynı sisteme tabi kılan (bata 4/c maddesi) hükümlerin iptaline karar vermiş ; bu karardan sonra kabul edilen 17/04/2008 tarih ve 5754 sayılı Kanunla 5510 sayılı

Kanun'da düzenlemeler yapılmı ve anılan Kanuna eklenen Geçici 1. ve Geçici 4. maddelerle, 5754 sayılı Kanunun yürürlü e girdi i 1 Ekim 2008 tarihinden önce 5510 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanlar (memurlar ile di er kamu görevlileri) ile bunların dul ve yetimleri hakkında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre i lem yapılaca ı hüküm altına alınmı tır. 5754 sayılı Kanun'un kimi hükümlerinin iptali istemiyle açılan dava Anayasa Mahkemesinin 30/03/2011 tarih ve E. 2008/56, K.2011/58 sayılı kararı ile reddedilmi tır.

9. 5510 sayılı Kanunun 101. maddesinde yer alan "...bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyu mazlıklar Mahkemelerinde görülür." bölümünün iptali istemiyle yapılan itiraz ba vurusunda ise Anayasa Mahkemesi, 22/12/2011 tarihli ve E. 2010/65, K. 2011/169 sayılı kararıyla (RG. 25/01/2012, Sayı: 28184) davayı retle sonuçlandırmı tır.

IV. NCELEME VE GEREKÇE

A. İlk nceleme

10. Uyu mazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın ba kanlı ında, Üyeler ükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 25/01/2021 tarihli toplantısında 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; dare Mahkemesince, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesine göre ba vuruda bulunulmu oldu u, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyu mazlık Mahkemesine gönderildi i ve usule ili kin herhangi bir noksanlık bulunmadı ı anla ıldı ından görev uyu mazlı ının esasının incelenmesine oy birli i ile karar verildi.

B. Esasın ncelenmesi

11. Raportör-Hâkim Engin SEL MO LU'nun, davanın çözümünde adli yargının görevli oldu u yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Ba savcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil brahim Ç FTÇ ile Danı tay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli oldu u yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gere i görü ülüp dü ünüldü:

12. Dava, DS 9. Bölge Müdürlü ünde 5510 sayılı Kanun'un 4/1-a maddesi kapsamında sigortalı olarak çalı rken 01/09/2013 tarihi itibariyle emekli (ya lılık) aylı ı almaya ba layandavacının, 02/01/2017 tarihinden itibaren aynı kurumda yine aynı Kanun'un 4/1-a kapsamında i e ba laması üzerine, davacıya ödenen 123.740,40 TL yersiz ödeme tutarının tahsiline ili kin Elazı Sosyal Güvenlik l Müdürlü ünün 04/09/2019 tarih ve 98758440 sayılı i leminin iptali istemiyle açılmı tır.

13. Yukarıda de inilen mevzuat hükümleri ve yargı kararları birlikte de erlendirildi inde; 5754 sayılı Kanun'un yürürlü üyle birlikte, artık Sosyal Sigortacılık esasına göre faaliyet gösteren ve yaptı ı, tesis etti i i lem ve muameleler idari i lem sayılamayacak bir sosyal güvenlik kurumunun varlı ından söz etmek gerekli bulunmaktadır.

14. Bu bakımdan, 5510 sayılı Kanun'un yürürlü ünden sonra, prim esasına dayalı yani sistemin içeri i ve Kanun kapsamındaki i ve i lemlerin niteli i göz önünde bulunduruldu unda, itiraz konusu kuralla, yargılamanın bütünlü ü ve uzman mahkeme olması nedeniyle Kanun hükümlerinin uygulanması ile ortaya çıkan uyu mazlıkların çözümünde i mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasa'ya aykırılık görülmemi tır.

15. Olayda, davacının 5510 sayılı Kanun yürürlü e girmeden önce, Emekli Sandı ı i tirakçisi olarak de il, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanun hükümleri uyarınca çalı ıp, 5510 sayılı Kanun kapsamında emekli oldu u ve aynı Kanun kapsamında yeniden çalı maya ba ladı ı anla ılmaktadır.

16. Uyu mazlı a konu olayda oldu u gibi, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanun'una tabi olarak çalı ıp emekli olanların, 5510 sayılı Kanun'un yürürlü e girmesi ile birlikte, bu Kanun hükümlerine *tabi* olarak haklarının devam edece i ve *haklarında* 5510 sayılı Kanun'un öngördü ü kural ve esasların uygulanaca ı dolayısıyla, davacının 5335 sayılı Kanun'un 30. madde hükmü uyarınca, 506 sayılı Kanun'a göre almakta oldu u ya lılık aylı mın durdurulmasına ili kin i leme kar ı açılan davanın 5510 sayılı Kanun'un 101.maddesi uyarınca adli yargı yerinde çözümlenece i açıktır.

17. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Elazı 1. dare Mahkemesinin ba vurusunun kabulü ile Elazı Mahkemesinin 08/09/2020 tarihli ve E.2020/303, K.2020/384 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekmi tir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADL YARGI YER N N GÖREVL OLDU UNA,

B. Elazı 1. dare Mahkemesinin BA VURUSUNUN KABULÜ ile Elazı Mahkemesinin 08/09/2020 tarihli ve E.2020/303, K.2020/384 sayılı GÖREVS ZL K KARARININ KALDIRILMASINA,

25/01/2021 tarihinde OY B RL LE KES N OLARAK karar verildi.

Ba kan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
ükürü
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Birol
SONER

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN